

GUIA DOCENT

PRÀCTIQUES DE CULTURA MATERIAL I
ARQUEOLOGIA DE CAMP EN PREHISTÒRIA
(14566)

LICENCIATURA EN HISTÒRIA (PLA 2000)
CURS ACADÈMIC 2005-2006

PROFESSORS:

ERNESTINA BADAL GARCÍA (Grupo AI y A)
J. EMILI AURA TORTOSA (Grupo BI)

I.- DADES INICIALS D'IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura:	Pràctiques de cultura material i arqueologia de camp en Prehistòria.
Caràcter:	Optativa
Titulació:	Llicenciat en Història
Cicle:	Primer cicle; Primer curs.
Departament:	Prehistòria i Arqueologia
Professors responsables:	J. Emili Aura Tortosa Departament de Prehistòria i Arqueologia 2on. Pis Edifici Departamental Ernestina Badal García Departament de Prehistòria i Arqueologia 2on. Pis Edifici Departamental

II.- INTRODUCCIÓ A L' ASSIGNATURA

L'assignatura "Pràctiques de cultura material i arqueologia de camp de Prehistòria" és una matèria optativa de segon curs de la Llicenciatura d'Història (Pla 2000). Els grups BI i A s'impartiran en el primer quadrimestre i el grup BI en el segon.

Pretén oferir un coneixement directe dels materials prehistòrics i dels sistemes de classificació dels objectes lítics i ceràmics així com dels mètodes de l'arqueologia de camp. El objectiu es doble, d'una banda, formar a l'alumne en els conceptes pràctics de tipologia amb la finalitat de ser aplicats a altres assignatures com "Prehistòria de la Península Ibèrica" i "Prehistòria de la façana mediterrànea peninsular", i d'un altra, proporcionar una formació bàsica que possibiliti a l'alumnat la participació en excavacions arqueològiques.

L'elaboració d'una memòria dels treballs de camp té com a objectiu orientar i introduir a l'alumne en el format de la confecció de memòries i articular el resultat per a completar la seua formació.

III.- VOLUM DE TREBALL

Fa referència al total d'hores, presencials i no presencials, que hipotèticament dedica l'estudiant a l'assignatura. Aquesta assignatura té una càrrega de 4'5 crèdits, distribuïts al llarg de 15 setmanes per a cada quadrimestre. Les 15 setmanes és distribueixen entre 8 setmanes de pràctiques de laboratori i 1 jornada de 8 hores en el camp (equivalent a 4 setmanes). La càrrega de treball per a l'estudiant es la següent:

➤ ASSISTÈNCIA A CLASSES.

1.- Pràctiques a l'aula del laboratori:

-Assistència a classes teòriques: 0'5 hores/setmana x 4 setmanes = 2 hores.

-Assistència a classes pràctiques: 2 hores/setmana x 8 setmanes = 16 hores.

2.- Pràctiques de camp:

-Assistència a classes teòriques: 2 hores/setmana x 1 setmanes = 2 hores.

-Assistència a les pràctiques: Sessió de 1 dia/ x 1 semana = 8 hores (equivalent a 4 setmanes)

➤ ESTUDI GENERAL I PREPARACIÓ D'EXÀMENS. *Es el temps dedicat a preparar classes i exàmens.*

- Preparació del contingut de les pràctiques: 3 hores.
- Realització dels treballs pràctics: 15 hores
- Preparació de la memòria final: 30 hores

➤ REALITZACIÓ DE LA MEMÒRIA FINAL. *Hores que l'estudiant dedica a la realització d'exàmens i proves o controls d'evaluació.*

- Preparació de la memòria final: 38 hores

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES.

- Orientacions del professor: 4 hores

ORIENTACIÓ I TREBALL DE GRUP.

- Coordinació dels grups: 5 hores.

TUTORIA.

- Tutoria: 5 hores.

En síntesi:

	Hores/curs
ASSISTÈNCIA A CLASSES TEÒRIQUES	4
ASSISTÈNCIA A CLASSES PRÀCTIQUES D'AULA	22
ASSISTÈNCIA A LES PRÀCTIQUES DE CAMP	8
PREPARACIÓ DEL CONTINGUT	3
PREPARACIÓ DE TREBALLS PRÀCTICS	25
PREPARACIÓ DE LA MEMÒRIA FINAL	38
ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES	4
COORDINACIÓ I TREBALL DE GRUP	5
TUTORIA	5
TOTAL VOLUM TREBALL	112

IV.- OBJECTIUS GENERALS

Els objectius generals de l'assignatura "Pràctiques de cultura material i arqueologia de camp en la Prehistòria" són els següents:

- Familiaritzar a l'alumne amb l'utillatge lític prehistòric per tal que aconseguís una formació bàsica en tipologia lítica.
- Donar una formació bàsica sobre la ceràmica feta a mà i la descripció de les seues morfologies.
- Adquisició d'una terminologia bàsica aplicada a l'utillatge lític i a la ceràmica.
- Capacitar a l'alumne per a poder participar en una excavació arqueològica.
- Facilitar la comprensió dels continguts teòrics i pràctics d'altres assignatures de Prehistòria com "Prehistòria de la Península Ibèrica" i "Prehistòria de la façana mediterrànea peninsular".
- Capacitar l'alumne perquè confeccione una memòria.
- Crear hàbits d'interpretació a partir d'un material arqueològic.
- Mostrar els mètodes de treball en Prehistòria.
- Contrastar les fonts bibliogràfiques amb la interpretació dels materials.

V.- CONTINGUTS

Els continguts estan distribuïts en dues activitats:

-**Pràctiques de laboratori**, que consisteixen en la descripció morfològica, classificació i dibuix dels continguts de les següents sessions:

Sessió 1.- L'utillatge lític: termes, conceptes i sistemàtica de descripció.

Sessió 2.- Tècniques de fabricació i la seva evolució: talla, retoc i d'altres tècniques.

Sessió 3.- Eines nuclears i eines sobre ascla.

Sessió 4.- Eines laminars i microlaminars.

Sessió 5.- Eines de pedra pulida. Eines en os.

Sessió 6.- La ceràmica. El procés de fabricació.

Sessió 7.- Elements morfològics.

Sessió 8.- Atributs mètrics.

Sessió 9.- Tècniques decoratives.

-**Pràctiques de camp**. Es desenvoluparan en un dia de camp i comprenen tres sessions:

Sessió 1.- La prospecció.

Sessió 2.- L'excavació. Escales en la planimetria d'una excavació.

Sessió 3.- L'estratigrafia. Unitats i seqüències estratigràfiques.

VI.- DESTRESES QUE S'HAN D'ADQUIRIR

L'assignatura pretén desenvolupar una sèrie de capacitats i habilitats que aproximem al·lumne a la comprensió dels mètodes

de treball de la Prehistòria. D'una forma genèrica es poden detallar així:

- Capacitat d'observació.
- Capacitat de descripció dels trets de cada peça.
- Possibilitat la interpretació de la informació.
- Adquisició de les modalitats de dibuix de les peces.
- Interpretar les escales i aplicarles als plànols.
- Coneixement bàsic d'un nivell òptic.
- Apropament al mètode de treball arqueològic.
- Comprensió de la terminologia tipològica.
- Possibilitat la redacció d'una memòria del treball.

VII.- HABILITATS SOCIALS

L'estudiant haurà d'adquirir un conjunt d'habilitats, destreses i valors al llarg del seu aprenentatge de les diverses matèries que configuren el pla d'estudis de la carrera. És per això que un conjunt d'objectius són compartits per tots els professors com a elements de caràcter social, ètic i acadèmic definitoris de la professió i de la llicenciatura d'Història:

- Capacitat autònoma de treballar a partir del material arqueològic.
- Compartir amb els companys l'anàlisi de les peces.
- Pendre decisions amb els companys en tot allò que pertany a l'elaboració i interpretació de la informació obtinguda.
- Discutir i compartir la bibliografia

VIII.- TEMARI I PLANIFICACIÓ TEMPORAL

Assignatura: "Pràctiques de cultura material i arqueologia de camp en la Prehistòria".

Duració: 15 setmanes

	TEMA	Setmanes
1	La talla. Tècniques de talla.	4
2	El retoc. Altres tècniques de talla. Evolució de les tècniques	2
3	Eines nuclears	2
4	Eines sobre ascles i làmines. Eines sobre pedra polida.	1
5	La ceràmica. El procés de fabricació.	1
6	Elements morfològics	1
7	Atributs mètrics	1
8	Tècniques decoratives	1
9	La prospecció	1
10	L'excavació. Presa de dades.	2
11	L'estratigrafia	1
	TOTAL SETMANES	15

IX.- BIBLIOGRAFIA DE REFERÈNCIA

1.- Bibliografia bàsica

- Bernabeu, J., 1989. La tradición cultural de las cerámicas impresas en la zona oriental de la Península Ibérica. *Trabajos Varios. S.I.P.*, 86.
- Bernabeu, J. Y Guitart, I., 1993. La industria cerámica. Bernabeu (editor): El III milenio a.C. en el País Valenciano. *Saguntum*, PLAV 26: 47-67.
- Fernández Martínez, V., 1990. *Teoría y Método de la Arqueología*. Ed. Síntesis.
- Harris, E.C., 1991. *Principios de estratigrafía arqueológica*. Ed. Crítica.
- Laplace, G., 1973. Sobre la aplicación de las coordenadas cartesianas en la excavación estratigráfica. *Speleon*, 20: 139-159.
- Laplace, G., 1980. La typologie analytique. Application d'une nouvelle méthode d'étude des formes et des structures aux industries à lames et à lamelles.
- Marcet i Barbé, R. i Llongeras i Campañà, M., 1982. *Assaig d'una terminologia de la ceràmica antiga en català / Traducció al català de les llistes tipològiques de F. Bordes, de D. de Sonnevile-Bordes i J. Perrot i de G. Laplace*. Institut de Prehistòria i Arqueologia de la diputació de Barcelona – Dept. de Prehistòria i Arqueologia de la Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona.
- Martí, B. y Juan Cabanilles, J., 1987. *El Neolític valencià. Els primers agricultors i ramaders*. S.I.P. Diputació de València.
- Merino, J.M., 1980. Tipología lítica. *Munibe*. Suplemento nº 4.
- Piel-Desruisseaux, J.L., 1989. *Instrumental prehistórico. Forma, fabricación, utilización*. Rd. Masson, S.A., Barcelona.
- Renfrew, C. Y Kahn, P., 1993. *Arqueología. Teorías. Métodos y Práctica*. Ed. Akal.
- Tixier, J., 1980. *Préhistoire de la pierre taillée. Terminologie et technologie*. C.R.E.P.

X.- METODOLOGIA

L'assignatura s'organitza en dos parts:

1. Pràctiques de material lític i ceràmic, que es realitzaran a l'aula de pràctiques del Departament de Prehistòria i Arqueologia.
2. Pràctiques de camp, que es duràn a terme a l'exterior.

L'assistència a les pràctiques és obligatoria. Cal justificar les faltes i aquestes no podran superar un 20% del total d'hores de pràctiques.

Les pràctiques de laboratori estan orientades per un dossier, on s'explica l'anàlisi morfològic de cada peça arqueològica. El professor introdueix en cada tema un guió del treball que s'ha de realitzar a partir d'un material lític i ceràmic que proporciona als alumnes. Aquests han d'analitzar cada peça d'acord amb les indicacions del dossier i ho reflectiran en la fitxa descriptiva juntament amb el dibuix de la peça.

Els dibuixos que corresponen a les pràctiques de cada tema i les fitxes descriptives constitueixen una part de la qualificació.

Les pràctiques de camp pretenen introduir al alumne en les tècniques de prospecció, excavació i secuencia estratigràfica.

La prospecció ha d'anar acompanyada de la planimetria d'una zona teòrica per prospectar. Han de familiaritzar-se amb les escales dels plànols i, a més a més, recollir els materials trobats en la prospecció per ordenar-los. Es classificaràn per matèries i tipologies i realitzaran una interpretació arqueològica dels mateixos.

Respecte a les tècniques d'excavació, situaran en un plànol i a una escala previamente determinada pels alumnes la zona que teòricament serà objecte d'una excavació i aprendran a utilitzar el sistema de les coordenades. Amb eixa finalitat, se'ls explicarà el mètode de quadracular una zona, es senyalitzaran amb piquetes i es delimitaran amb gomes les quadrícules.

Les quadrícules obtingudes es situaran en un plànol a una escala adient. S'ordenaran les quadrícules i es pendran les cotes de profunditat.

Per a que compreguen la importància de les profunditats dels materials situats a les capes arqueològiques, s'introduirà als alumnes en la noció de capes arqueològiques i unitats estratigràfiques.

Cada capa es troba delimitada per les quadrícules i per les profunditats. Aquestes últimes van referenciades a un punt fix, anomenat punt 0. S'introdueix la noció del punt 0 i es desenvolupen les pràctiques amb el nivell òptic.

Cada alumne ha de montar el nivell i prendre les cotes perquè coneguen el seu ús.

Realitzaran un simulacre d'excavació. Escriuran un diari on anotaran les incidències que calga, classificaran el material que aparega a l'excavació, prendran les coordenades i les cotes de profunditat de cada objecte i realitzaran una interpretació inicial del material.

Totes les pràctiques de camp aniran reflectides en un dossier, que d'una forma ordenada, clara i recolzada per referències bibliogràfiques entregaran al professor perquè, junt a les pràctiques de laboratori reflectides als dibuixos i fitxes, qualifiqui el treball global de cada alumne.

El dossier ha de complir uns requisits formals de presentació:

- Títol
- Índex,
- Referència a les pràctiques realitzades,
- Presa i elaboració de dades,
- Plànols a escala,

- Diari d'excavació
- Fitxes i inventari del material excavat.
- Referències bibliogràfiques,

Assistència a Tutoríes:

El contacte entre el professor i els alumnes és molt estret al llarg dels dos tipus de pràctiques. Per això, els dubtes es resoldran en el mateix moment de les pràctiques. No obstant, els problemes que pugen sorgir, o les orientacions que han de realitzar-se, es solucionaran en les hores de tutoria.

L'horari de tutoríes es farà públic el primer dia de classe i serà exposat en el tauler d'anuncis del Departament de Prehistòria i Arqueologia durant tot el curs.

Atenent a les activitats docents dels professors, els horaris de tutoríes poden patir modificacions, en tot cas s'anunciarà oportunament en classe i en els taulers d'anuncis del Departament de Prehistòria i Arqueologia.

XI.- AVALUACIÓ DE L' APRENTATGE.

L'assignatura és eminentment pràctica. Per la qual cosa, la qualificació final estarà recolzada en els següents apartats:

-Assistència obligatòria a classe. El professor durà un seguiment de l'assistència. Les faltes a classe han de justificar-se. La no assistència com a màxim d'un 10% de les classes suposarà la pèrdua de les pràctiques corresponents i, amb això, l'evaluació negativa de la memòria final.

-Les pràctiques de laboratori quedaran reflectides en els dibuixos de les peces que corresponen a cada pràctica. S'avaluarà les fitxes de descripció i anàlisi dels materials.

-Les pràctiques de camp quedaran reflectides en el dossier de cada una de les activitats. Al final del quadrimestre, cada alumne entregará la seua memòria final per a la seua avaluació.

-Els criteris de valoració de la memòria final, estaran basats en criteris de la qualitat dels continguts i de la presentació formal dels mateixos.

Si per qualsevol raó la memòria no poguera ser entregada a la primera convocatòria, es podrà realitzar a la segona, d'acord amb els mateixos criteris.

En síntesi:

Avaluació continua	40%
Memòria de camp	40%
Presentació formal	10%
Assistència a classe	10%
TOTAL	100%

